

Koncernkontoret
Västra Götalandsregionen
2020-05-19

REMISSVERSION

Miljömål 2030

För Västra Götalandsregionens egna
verksamheter

Innehåll

Inledning	3
Miljömål 2030.....	4
Föregångare i miljöarbetet	4
Genomförande och uppföljning	5
Miljöledning.....	5
Miljöperspektivet ska beaktas i samtliga beslut.....	6
Koppling till Agenda 2030.....	6
Resurseffektivt och giftfritt.....	7
Låg klimatpåverkan.....	10
Ekosystem och främjad biologisk mångfald	13
Appendix 1.....	15

Inledning

Västra Götalandsregionen leds av visionen Det Goda Livet och ska bidra till ett gott liv för invånarna i Västra Götaland. Hållbar utveckling med dess tre dimensioner - den ekonomiska, sociala och ekologiska - utgör enligt visionen en ram för allt utvecklingsarbete i Västra Götaland och ska beaktas i samtliga beslut.

Vårt samhälle står idag inför flera stora miljöutmaningar. Klimatförändringarna hotar att påverka både människor och djur genom fler extrema väderhändelser i Sverige och globalt. Den biologiska mångfalden minskar i en allt snabbare takt än tidigare. Genom vår konsumtion utarmar vi flera av jordens resurser och gifter sprids till människa, djur och natur.

Syftet med Västra Götalandsregionens Miljömål 2030 är att bidra till visionen Det Goda Livet genom att skapa ett gott liv på en välmående planet. Detta innebär att Västra Götalandsregionen tar ansvar för hur vi brukar planetens resurser på ett hållbart sätt vilket i sin tur är en förutsättning för människors hälsa och välbefinnande nu och i framtiden.

Miljömål 2030 ska bidra till att utveckla och förbättra Västra Götalandsregionens huvuduppdrag inom hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, regional utveckling och kultur för att främja en god hälsa och en hållbar utveckling för invånare och aktörer i Västra Götaland och globalt. Miljömål 2030 är Västra Götalandsregionens genomförande av den ekologiska dimensionen i de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

Miljömål 2030 omfattar alla Västra Götalandsregionens förvaltningar och bolag samt utgör ramen för krav på verksamheter som arbetar på uppdrag av Västra Götalandsregionen.

Målbild för ekologisk hållbarhet 2030 – Ett gott liv på en välmående planet

År 2030 har du som bor och verkar i Västra Götaland ett gott liv. Det goda livet är möjliggjort genom att vi har en välmående och robust planet. Västra Götalandsregionens uppdrag utförs inom ramen för de planetära gränserna och genom att vi tillsammans värnar om våra naturresurser. På detta sätt tar vi vårt ansvar och skapar förutsättningar för välbefinnande och en god hälsa, nu och för kommande generationer, i Västra Götaland och globalt.

Västra Götalandsregionen är en förebild för en hållbar verksamhet som, i samverkan med andra samhällsaktörer och i dialog med medarbetare och invånare, går i bräschen för en hållbar omställning.

Västra Götalandsregionens medarbetare är delaktiga och känner stolthet av att tillhöra en organisation som aktivt arbetar för en hållbar omställning. Som invånare i Västra Götaland känner du ett förtroende för att Västra Götalandsregionen tar ansvar för att dagens och kommande generationer ska ha lika goda möjligheter att uppleva välbefinnande och god hälsa. Tillsammans utvecklar vi ett gott liv på en välmående planet.

Miljömål 2030

Utgångspunkterna för Miljömål 2030 är resultatet av miljöplan 2017-2020, lärdomar från miljöarbetet i 2011-2020 och målsättningarna i Agenda 2030 samt de nationella miljömålen. Miljömål 2030 är prioriterade utifrån Västra Götalandsregionens uppdrag, rådighet och miljöpåverkan och sätter ambitionen för den egna verksamheten i det ekologiska perspektivet av hållbar utveckling¹.

Delmålen är prioriterade utifrån att de har en betydande påverkan för måluppfyllnaden av miljömålen om resurseffektivitet och giftfritt, låg klimatpåverkan samt hållbart nyttjande av ekosystem och en främjad biologisk mångfald för Västra Götalandsregionen som helhet. Det innebär att delmålen inte omfattar samtliga områden, processer eller verksamheter i Västra Götalandsregionen som har en miljöpåverkan. Därför kan det utifrån enskilda förvaltningars eller bolags betydande miljöpåverkan vara relevant att sätta egna delmål som kopplar till miljömålen.

Föregångare i miljöarbetet

Som en av Sveriges största arbetsgivare har Västra Götalandsregionen ett ansvar och en stor möjlighet att vara en föregångare i miljöarbetet. I samverkan med andra aktörer i samhället ska Västra Götalandsregionen utveckla lösningar och visa på att en omställning till ett hållbart välfärdssamhälle är möjligt. För att kunna agera föregångare krävs att Västra Götalandsregionen vågar prioritera områden med stora möjligheter att skapa en hållbar systemförändring och som är relevanta för omvärlden. Fokus ska ligga på områden som främjar social och ekonomisk hållbarhet och där möjligheter finns att samtidigt skapa goda förutsättningar för regional utveckling.

¹ Underlag till Miljömål 2030 för Västra Götalandsregionens egna verksamheter, 2020-05-19

Genomförande och uppföljning

Samtliga förvaltningar och bolag har ett gemensamt ansvar för genomförandet av Miljömål 2030. För att möjliggöra ett kraftfullt genomförande av Miljömål 2030 krävs tydliga prioriteringar, ett kontinuerligt förändrings- och förbättringsarbete samt att miljöperspektivet genomsyrar verksamhetsutveckling i hela Västra Götalandsregionen.

Ett resurseffektivt genomförande kräver en samsyn utifrån ett helhetsperspektiv och nära samarbete mellan Västra Götalandsregionens förvaltningar och bolag för att dra nytta utav Västra Götalandsregionens storlek och kapacitet.

Planering och prioritering av miljöarbetet i förvaltningar och bolag ska tydligt integreras i de årliga processerna för budget och verksamhetsplanering för att säkerställa ekonomiska och personella resurser för genomförandet av Miljömål 2030.

Uppföljning och analys av Miljömål 2030 är en viktig del i genomförandet för att kontinuerligt möjliggöra rätt prioriteringar för att nå målen. Uppföljningen av miljöarbetet ska integreras i förvaltningars och bolags ordinarie verksamhetsuppföljning samt på en regionövergripande nivå i samband med årsredovisningen.

Miljöledning

En viktig förutsättning för genomförandet av Miljömål 2030:s ambitioner är att miljöarbetet är strukturerat, integrerat i verksamhetsprocesser och att det finns en tydlig ansvarsfördelning. Genom ett systematiskt arbetssätt säkerställs att miljöarbetet i förvaltningar och bolag prioriteras utifrån de av Västra Götalandsregionens miljömål och delmål som är relevanta för verksamheten samt verksamhetens största miljöpåverkan. Arbetet utvecklas löpande genom ständiga förbättringar. Ett miljöledningssystem säkerställer även att kraven i miljölagstiftning och övriga miljökrav på verksamheten efterlevs.

I Västra Götalandsregionen utgår arbetet i miljöledningssystem från den internationella standarden ISO 14001. Certifiering av större förvaltningar och bolag med stor miljöpåverkan säkerställer resurser för och kvaliteten på arbetet samt leder till kontinuitet av arbetet över tid. Det stärker trovärdigheten och möjligheten att nå Miljömål 2030. Vissa förvaltningar och bolag kan istället välja miljödiplomering enligt Svensk Miljöbas eller Västra Götalandsregionens kriterier.

Mål för miljöledning 2025

- Alla förvaltningar och bolag arbetar systematiskt med miljöledning enligt ISO 14001
- Förvaltningar och bolag med större miljöpåverkan eller -komplexitet har genomfört certifiering enligt ISO 14001
- Vissa förvaltningar kan i stället för certifiering välja miljödiplomering av samtliga enskilda enheter inom förvaltningen. Även mindre förvaltningar och bolag med mindre miljöpåverkan kan välja miljödiplomering av hela verksamheten

Appendix 1. visar hur Västra Götalandsregionens förvaltningar och bolag är indelade.

Miljöperspektivet ska beaktas i samtliga beslut

Enligt visionen Det Goda Livet ska miljöperspektivet beaktas i samtliga beslut. Detta gäller både regionövergripande beslut och beslut i förvaltningar och bolag. Viktigast är de strategiska beslut som innebär någon form av förändring av verksamheten som i sin tur kan innebära en ökad eller minskad miljöpåverkan. Genom att i ett tidigt skede identifiera miljöpåverkan av ett beslut minskar risken för att beslut fattas som står i konflikt med Miljömål 2030. Det ger också förutsättningar att vidta relevanta och kostnadseffektiva åtgärder för att begränsa eventuell negativ miljöpåverkan av ett beslut.

Koppling till Agenda 2030

Agenda 2030 är FNs globala mål för hållbar utveckling. De 17 målen ska bidra till en ekologisk, socialt och ekonomisk hållbar värld och tillsammans bildar de ett pussel där alla bitar behöver vara med.

Tre Agenda 2030-mål är prioriterade för Västra Götalandsregionen ur ett miljöperspektiv: hållbar konsumtion och produktion (mål 12), bekämpa klimatförändringarna (mål 13) och ekosystem och biologisk mångfald (mål 15). Dessa tre Agenda 2030-mål motsvarar Västra Götalandsregionens tre miljömål till 2030. Genom att arbeta med dessa tre mål främjas arbete med flertalet andra Agenda 2030-mål. Exempelvis främjas god hälsa och välbefinnande (mål 3) genom att bekämpa klimatförändringar, stärka ekosystemtjänster genom att skapa en giftfri miljö. Ingen fattigdom (mål 1) och ingen hunger (mål 2) främjas indirekt genom att minskade effekter av klimatförändringar möjliggör fortsatta odlingsmöjligheter i länder som riskerar att drabbas av extrem hetta. Rent vatten (mål 6) och hav och marina resurser (mål 14) främjas av en hög biologisk mångfald, giftfri miljö och bekämpade klimatförändringar.

Resurseffektivt och giftfritt

Miljömål 2030: Våra produkt- och materialflöden är resurseffektiva och giftfria

Idag är vi cirka 7,7 miljarder människor på jorden, år 2050 kommer vi troligtvis att vara cirka 9,7 miljarder. För att alla ska kunna leva ett gott liv behöver resurserna fördelas rättvist och användas på ett sådant sätt att de inte överskrider jordens ekologiska gränser. Dagens resursutnyttjande är också intimt sammankopplade med spridningen av farliga kemikalier. Idag finns uppemot sextiotusen kemiska ämnen på världsmarknaden. Av de ämnen som registrerats inom EU är över sextio procent klassificerade som farliga för hälsan eller miljön.

För att bidra till Agenda 2030 målet om hållbar konsumtion och produktion krävs att Västra Götalandsregionen har resurseffektiva och giftfria flöden av material, inte bara inom den egen verksamheten utan också i hela livscykeln, från vaggan till graven. Genom våra verksamheter strömmar stora materialflöden av plast, textil, metall, glas, papper, livsmedel, läkemedel och energibärare (som diesel, bensin, naturgas och biogas). Vissa flöden strömmar dagligen in och ut från verksamheterna som exempelvis engångsmaterial inom hälso- och sjukvården. Bränslen förbränns och sprider omedelbart restprodukter ut i atmosfären. Andra har betydligt längre omloppstid, som byggmaterial eller möbler och inredning. Till slut blir även sådana produkter avfall och orsakar även de föroreningar och upplagring av olika ämnen i teknosfär och biosfär. Liksom i samhället i övrigt är de flesta av Västra Götalandsregionens materialflöden linjära; resurser förbrukas och blir till avfall.

Med avseende på produkter, hör textil, plast och metall till de mest omfattande globala materialflödena, räknat både i volym och miljöpåverkan. Flödena växer också i oförminskad takt och det finns därför skäl att fokusera extra mycket på dem.

År 2030 efterfrågar Västra Götalandsregionen nya typer av produkter med mindre klimatpåverkan under hela livscykeln, med hög andel biobaserat och återvunnet material. Produkt- och energiflöden är optimerade utifrån verksamhetens behov. Resurseffektiva arbetssätt och processer för exempelvis byggnation har utvecklats och många produktflöden har blivit cirkulära. Investeringar har gjorts i energisystemet och särskilt i solceller. Uppmätta halter av miljöbelastande läkemedel har tydligt minskat i Västra Götalands sjöar och vattendrag, samtidigt som läkemedelstillverkningens direkta påverkan på miljön har minskat.

Delmål	Nuläge 2019	Förslag på indikatorer	Målvärde 2025	Målvärde 2030
2030 är flödet av produkter giftfritt och resurseffektivt. Förbrukningen av naturresurser har minskat med 20 %, andelen återvunnet material har ökat med 20 % och andelen biobaserat material har ökat med 20 %	Tas fram under remissperiod	Minskningslista på fokusvaror <ul style="list-style-type: none"> • Inköpt vikt/år • Kvot förbränning/återvinning för plast • Miljökrav ställda i upphandlingar samt uppföljning 	Plast-förpackningar återvinns till 50%	20/20/20 uppnått
2030 uppfyller användningen av kemiska produkter höga säkerhetskrav. Särskilt farliga ämnen substitueras kontinuerligt inom alla verksamheter	Tas fram under remissperiod	<ul style="list-style-type: none"> • Andel verksamheter som har aktuell kemikalieförteckning • Andel verksamheter som gjort riskbedömning (enligt AFS regler) • Antal faroprioriterade kemiska produkter som substituerats till säkrare alternativ. 		100%
2030 ingår prioriterade byggprodukter i ett cirkulärt system	Tas fram under remissperiod	Andel av de prioriterade byggprodukterna som byggts in som är återbrukade eller består av återvunnet material	Ökat	Ökat
	Tas fram under remissperiod	Andel omhändertaget vid rivning som går till återbruk utifrån de prioriterade byggprodukterna	Ökat	Ökat
	Tas fram under remissperiod	CO2 sparat på återvunnet, återbrukat och omhändertaget byggmaterial	Ökat	Ökat
	89 %	Kemikalieinnehåll genom andel accepterade och rekommenderade byggvaror i Byggvarubedömningen	Ökat	Ökat
	29 kg/m ²	Byggavfall kg/m ²	Minskat	Minskat

Delmål	Nuläge 2019	Förslag på indikatorer	Målvärde 2025	Målvärde 2030
2030 är energianvändningen halverad i egna lokaler ³	35 % minskning	kWh/m2 bruksarea	45 % minskning	50 % minskning
2030 har Västra Götalandsregionen en kapacitet att producera 10 GWh solcell i egen regi	1,66 GWh	GWh installerad kapacitet	5 GWh	10 GWh
2030 har uppmätta halter av miljöbelastande läkemedel tydligt minskat i Västra Götalands sjöar och vattendrag	Tas fram under remissperiod	<ul style="list-style-type: none"> • Halter av prioriterade läkemedelssubstanser • Punktutsläpp av utvalda substanser från egna sjukhus 		Minskat
2030 har läkemedelstillverkningens direkta påverkan på miljön - lokalt och globalt – minskat betydligt	Tas fram under remissperiod	<ul style="list-style-type: none"> • Miljökrav ställda i upphandlingar samt uppföljning • Klimatpåverkan från inköp av läkemedel 		Minskat

³ Jämfört med 1995 års nivå.

Låg klimatpåverkan

Miljömål 2030: Våra direkta växthusgasutsläpp har minskat med 85 % och de indirekta växthusgasutsläppen har minskat med 50 %

Miljömål 2045: Vi har netto noll-utsläpp av växthusgaser

En av de stora miljöutmaningarna vi står inför är klimatförändringarna och den globala uppvärmningen. Medeltemperaturen har ökat med mer än en grad sedan förindustriell tid och den fortsätter att öka. Vi ser effekter redan idag med exempelvis högre sannolikhet för mer extrema väderhändelser som torka, värmeböljor och översvämningar och risk för fler och andra infektioner. Parisavtalet slöts 2015 med ambition att den globala uppvärmningen ska hållas väl under två grader och genom att eftersträva maximalt 1,5 graders temperaturökning jämfört med förindustriell tid.

Västra Götalandsregionens klimatpåverkan behöver minskas kraftigt och i närtid för att för att ta ansvar för att Parisavtalet uppnås. Kraftiga minskningar krävs för de direkta utsläppen Västra Götalandsregionen har stor rådighet över, men omfattande minskningar krävs också för de indirekta utsläppen genererade från bland annat inköp.

Målet om 85 procents minskning innefattar Västra Götalandsregionens direkta utsläpp, det vill säga de utsläpp som Västra Götalandsregionen har direkt kontroll över. För Västra Götalandsregionen innebär detta utsläpp från kollektivtrafik, egna persontransporter och lätta lastbilar, ambulanser, ambulanshelikopter, energiproduktion i egna anläggningar, inköpt el, värme och kyla, utsläpp av lustgas, anestesigaser och köldmedialäckage.

50 procents minskning av de indirekta utsläppen innefattar utsläpp från köpta produkter och utrustning, köpta tjänster (inklusive exempelvis byggtreprenader, transporttjänster och köp av vård), finansiella placeringar, arbetspendling, besöksresor och avfallshantering.

För att nå klimatmålen kommer nya typer av produkter av textil, plast och metall att behöva köpas in, arbetssätt behöver ändras och cirkulära system av dessa materialflöden behöver utvecklas. Byggmaterial som används behöver vara producerade med avsevärt lägre utsläpp av växthusgaser än idag. Egna och köpta transporter ska ske fossilfritt, med prioritering biogas, el och vätgas i första hand och med logistiklösningar som styr mot så lite transportarbete som möjligt. Andelen hållbara resor med gång, cykel och kollektivtrafik ska öka, medan resor med flyg och egen bil i tjänst behöver minska. Kapitalförvaltningen ska genom medvetna placeringar allokera kapitalströmmar till verksamheter som bidrar till en hållbar samhällsutveckling. Klimatpåverkan från serverade måltider ska ske på en låg och hållbar nivå. Med skrivningar om klimatpåverkan i delmålen menas utsläpp av växthusgaser.

Målet om netto-noll utsläpp till 2045 innebär att inga nettoutsläpp från Västra Götalandsregionen som organisation sker år 2045, inberäknat både indirekta och direkta växthusgasutsläpp. Då alla utsläpp inte kommer att kunna exkluderas fullständigt kommer hållbara kompensationsåtgärder som genererar negativa utsläpp att krävas.

Delmål	Nuläge 2019	Förslag på indikatorer	Målvärde 2025	Målvärde 2030
Klimatpåverkan från produkter av textil, plast och metall har halverats till 2030	Tas fram under remissperiod	<ul style="list-style-type: none"> • Livslängd för utvalda produkter • Klimatpåverkan för utvalda produkter 		50 % minskning
Klimatpåverkan är halverad från byggmaterial och byggprocess år 2030	Krävs utredning	Krävs utredning	Alla ⁴ pågående byggprojekt ska redovisa planerade åtgärder för nå målet till 2030.	50 % minskning
2030 är fondkapital som Västra Götalandsregionen förvaltar i linje med Parisavtalets mål	Tas fram under remissperiod	<ul style="list-style-type: none"> • Andel enligt EU taxonomi • Koldioxidintensitet, ton CO2 per MSEK intäkter 		100% i linje med Parisavtalets mål
2030 är klimatpåverkan från en genomsnittlig måltid är högst 0,5 kg CO2ekv år 2030	Regionservice: 0,8 kg CO2ekv per portion Samlat utgångsläge för samtliga måltidsverksheter tas fram under remissperiod	kg CO2ekv per portion	0,6 kg CO2ekv per portion	0,5 kg CO2ekv per portion
2030 har matsvinnet minskat med 50% och VGR har bidragit till att minska svinnet tidigare i leverantörskedjan	Regionservice: 25% Samlat utgångsläge för samtliga måltidsverksheter tas fram under remissperiod	Andel minskning i gram per portion	40 % minskning	50 % minskning

⁴ Med alla byggprojekt menas pågående nybyggnadsprojekt, under förstudie till entreprenadskede.

Delmål	Nuläge 2019	Förslag på indikatorer	Målvärde 2025	Målvärde 2030
2030 har VGR 100 % fossilfria transporter ⁵	Kollektivtrafik 90 % Egna personbilar 72 % Egna lätta lastbilar 56 % Ambulanser 14 %, Transporttjänster-tas fram under remiss, Flyg 0 %	<ul style="list-style-type: none"> • Andel fossilfrihet (%) • kg CO2ekv/km • kg CO2ekv / personkm 	Egna personbilar 100 %, Flyg 100 %, Egna lätta lastbilar 90 %, Köpta transporttjänster 90 %, Ambulanser 75 %	100 %
År 2030 har resandet med privat bil i tjänst och antalet flygresor i tjänst minskat med 80%	-29 % flyg -18 % bil	<ul style="list-style-type: none"> • köpta flygresor • registrerade mil i reseräkningstjänsten 	-50 % minskning	-80 % minskning flyg -80 % minskning bil
Andelen hållbar arbetspendling och hållbara besöksresor har ökat till 2030	Tas fram under remissperiod	<ul style="list-style-type: none"> • indikatorer årligen-resevaneundersökning 	Tas fram under remissperiod	Tas fram under remissperiod
2030 har klimatpåverkan från lustgas och anestesigaser minskat med 85%	70 % minskning för lustgas	<ul style="list-style-type: none"> • CO2 ekv 		85 % minskning

⁵ Biogas, el och vätgas prioriteras i första hand.

Ekosystem och främjad biologisk mångfald

Miljömål 2030: Vi nyttjar ekosystemtjänster hållbart och främjar den biologiska mångfalden

Biologisk mångfald innebär en variationsrikedom bland levande organismer och ekosystem. Det innefattar en mångfald inom arter, mellan arter och av ekosystem. Den internationella kunskapsplattform för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (IPBES⁶) granskar statusen för biologisk mångfald i världen och fastslår att biodiversiteten minskar i en snabbare takt än tidigare. Artrik skog avverkas, större andel land tas i anspråk för jordbruk och temperaturökningarna bidrar till förändrade habitat för djur och växter. Även i Sverige är den biologiska mångfalden hotad på grund av våra livsmönster och en ohållbar användning av mark och vatten.

En hög biologisk mångfald är en förutsättning för att naturen ska kunna leverera de funktioner och nyttor som vi människor får av naturen. Dessa kallas ekosystemtjänster och är till exempel att naturen renar vatten och luft, insekter pollinerar grödor, att mikroorganismer och maskar gör jorden bördig och att vår hälsa förbättras av att vi vistas i naturen.

Om vi fortsätter att utvinna resurser i dagens takt kommer ännu fler viktiga arter och ekosystem gå förlorade samtidigt som möjligheterna att uppnå många av de andra hållbarhetsmålen i Agenda 2030 undermineras.

Inom Västra Götalandsregionen finns framstående kompetens inom biologisk mångfald. Genom samarbeten och forskning drivs ett omfattande och framgångsrikt arbete framförallt inom Göteborgs Botaniska trädgård, Naturbruksförvaltningen och Förvaltningen för kulturutveckling. Arbetet syftar till att minska förlusten av den biologiska mångfalden och öka förståelsen för vikten av ett hållbart nyttjande av ekosystemtjänster. Men för att nå miljömålet om hållbart nyttjande av ekosystemtjänster och främja den biologiska mångfalden behöver Västra Götalandsregionen tydligare prioritera detta område i flera verksamheter och processer och använda sig av den kompetens som finns inom Västra Götalandsregionen och andra aktörer i Västra Götaland.

Som stor fastighetsförvaltare påverkar Västra Götalandsregionen direkt ekosystemtjänster och den biologiska mångfalden. Genom val av livsmedelsråvaror i våra måltidsverksamheter påverkas förutsättningarna för den biologiska mångfalden och markanvändningen i Västra Götaland, Sverige och internationellt. Men också genom material i upphandlade produkter eller utrustning kan Västra Götalandsregionen göra medvetna val som tar hänsyn till hållbart nyttjande av ekosystemtjänster och främjar den biologiska mångfalden. Till exempel i kravställande på bioråvara i drivmedel, bioplaster i hälso- och sjukvårdsprodukter, byggmaterial och textilier.

⁶ IPBES, Intergovernmental platform on biodiversity and ecosystem services, är en internationell kunskapsplattform för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. <https://ipbes.net/>

Delmål	Nuläge 2019	Förslag på indikatorer	Målvärde 2025	Målvärde 2030
Utemiljöerna på våra fastigheter är utvecklade år 2030 med avseende på främjad biologisk mångfald och hälsofrämjande ekosystemtjänster	Kräver utredning	Upplevelse av utemiljön ⁷	Första mätning genomförd	Högre resultat än vid första mätningen
	Kräver utredning	Kräver utredning	Kartlagt biologiska värdet på våra fastigheter	Ökat det biologiska värdet på våra fastigheter
2030 har Västra Götalandsregionen 60% ekologiska livsmedel	48%	Andel av totala livsmedelsinköp i kronor	55%	60%
2030 har andelen inköpta regionalt producerade livsmedel ökat	Tas fram under remissperiod	Andel av totala livsmedelsinköp i kronor uppdelat efter ursprung: <ul style="list-style-type: none"> • Regionalt • Svenskt • EU • Icke EU 		Ökat
År 2030 påverkar inte inköp av produkter och material den biologiska mångfalden negativt och tar hänsyn till hållbar markanvändning	Kräver utredning	Andel prioriterade upphandlingar som tar hänsyn till biologisk mångfald och hållbar markanvändning		100%

⁷ I enkäten kopplat till nöjd kund index (NKI) finns möjlighet att mäta upplevelsen av utemiljön

Appendix 1.

Tabell förslag verksamheter och indelning

<i>Kategori</i>	<i>Verksamhet</i>	<i>Kriterier</i>	<i>Verifiering</i>
Certifiering enligt ISO 14001:2015	NU-sjukvården Sahlgrenska Universitetssjukhuset Skaraborgs sjukhus Sjukhusen i Väster Södra Älvsborgs sjukhus Närhälsan Regionhälsan Habilitering och hälsa Folk tandvården Regionservice Västfastigheter Naturbruksförvaltningen Västtrafik AB Privat sjukvård på uppdrag av VGR Privat primärvård/tandvård på uppdrag av VGR	ISO 14001:2015	Tredjepartsrevision
"Arbete enligt" ISO 14001:2015	Koncernkontoret GöteborgsOperan	ISO 14001:2015	Intern och extern revision.
Miljödiplomeringsom alternativ	Enheter inom: Närhälsan Regionhälsan, Habilitering och hälsa Folk tandvården Förvaltningen för kulturutveckling Folkhögskoleförvaltningen Privat primärvård/tandvård på uppdrag av VGR Verksamheter: Film i Väst AB Göteborgs Symfoniker AB Regionteater Väst Turistrådet Västsverige Hälsan & Stressmedicin Göteborgs botaniska trädgård	Max 250 medarbetare Svensk miljöbas eller VGR kriteriedokument	Intern och extern revision.